

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrastilové v právní věci **žalobce: A. M.,** proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, adresa pro doručování: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra č. j. OAM - 1257/AŘ - 2002 ze dne 5. 3. 2003, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze č. j. 6 Az 148/2003 - 38 ze dne 8. 10. 2003,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 10. 2003, č. j. 6 Az 148/2003 - 38, **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

V žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra č. j. OAM - 1257/AŘ - 2002 ve věci udělení azylu ze dne 5. 3. 2003 požádal žalobce o ustanovení právního zástupce. Usnesením Městského soudu v Praze byl tento návrh zamítnut. V odůvodnění soud uvádí, že jednou z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), je skutečnost, že je ustanovení zástupce třeba k ochraně práv žadatele. Tuto podmínku shledal soud nesplněnou, neboť stěžovatel v souladu s poučením správního orgánu využil svého oprávnění domáhat se přezkoumání rozhodnutí žalovaného soudem a jím podaný opravný prostředek má zákonem požadované náležitosti, zejména návrh obsahuje označení napadeného rozhodnutí, důvody a námitky, které žalobce k podání opravného prostředku vedly, a obsahuje i návrh výroku rozsudku. Žalobce tak svými vlastními úkony učinil vše, co mohl podle právních předpisů učinit k ochraně svých práv, neboť se dostatečně kvalifikovaným způsobem obrátil na soud. Městský soud v Praze dále konstatuje, že v důsledku nesplnění této podmínky se již nezabýval další zákonem stanovenou podmínkou, a to majetkovými a osobními poměry žalobce. Proti tomuto usnesení žalobce

(dále jen „stěžovatel“) podal kasační stížnost, v níž jako námitku uvedl, že v průběhu azylového řízení se několikrát změnil zákon o azylu a stěžovatel špatně ovládá český jazyk, proto nemohl prostudovat tyto změny; tento důvod dále upřesnil do protokolu sepsaného dne 27. 4. 2004 u Městského soudu v Praze tak, že usnesení městského soudu napadá z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), e) s. ř. s., přičemž nezákonnost rozhodnutí spatřuje v tom, že soud nesprávně posoudil jeho situaci; je cizím státním příslušníkem, který se neorientuje v českých právních předpisech a nerozumí odborným výrazům, neboť tomu brání nedostatečná znalost českého jazyka.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel podle § 105 odst. 2 s. ř. s. zastoupen advokátem. V dané věci sice stěžovatel není zastoupen advokátem a sám rovněž nemá právnické vzdělání, povaha rozhodnutí, proti němuž kasační stížnost směřuje, však vylučuje, aby v posuzované věci bylo možno nedostatek podmínky povinného zastoupení považovat za překážku, jež by bránila vydání rozhodnutí, jímž se řízení o kasační stížnosti končí. Za situace, kdy předmětem přezkumu je rozhodnutí, jímž nebylo vyhověno žádosti účastníka o ustanovení zástupce z řad advokátů, by trvání na podmínce povinného zastoupení vedlo k vlastnímu popření cíle, jenž účastník podáním žádosti sledoval a k popření vlastního smyslu řízení o kasační stížnosti, v němž má být zkoumán závěr o tom, že účastník právo na ustanovení zástupce nemá.

Nejvyšší správní soud po zjištění, že kasační stížnost je podána včas a že je přípustná, přezkoumal napadené usnesení včetně řízení, které mu předcházelo (vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti - § 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. může předseda senátu na návrh žalobce ustanovit zástupce (advokáta) za předpokladu, že by žalobce splňoval podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a dále je-li to třeba k ochraně jeho práv. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. může být na návrh osvobozen od soudních poplatků účastník řízení, který doloží, že nemá dostatečné prostředky.

Dle názoru městského soudu žalobce (stěžovatel) svými vlastními úkony učinil vše, co mohl podle právních předpisů učinit k ochraně svých práv. Dostatečně kvalifikovaným způsobem se obrátil na soud; přitom v žalobním řízení není právní zastoupení žalobce povinné. Proto jeho návrh na ustanovení zástupce zamítl.

Nejvyšší správní soud se však s tímto výkladem neztotožňuje; podmínku potřeby ochrany práv navrhovatele ve smyslu § 35 odst. 7 s. ř. s. není možné považovat za nesplněnou jen z toho důvodu, že žalobce podal formálně úplnou žalobu. V tomto stadiu řízení není možno posoudit, zda je žaloba věcně dostatečně odůvodněna, tedy, zda žalobce uplatnil všechny důvody, které uplatnit mohl. Není v moci soudu posoudit, zda žalobce určité námitky neuplatnil jen z toho důvodu, že je pro nedostatek právního vzdělání považoval za irelevantní. Hmotněprávní charakter projednávané věci (žalobou tvrzený azylový důvod), tedy důvod žalobní, nemusí být jediným a zcela určujícím faktorem, z něhož lze usoudit, zda je zástupce třeba k ochraně práv anebo nikoliv. Stejný význam je třeba klást i na osobnostní a faktické poměry účastníka řízení, úroveň povědomí o jeho právech v soudním procesu a vůbec o právních poměrech v ČR. Při jinak stejném skutkovém příběhu tak lze dospět i k tomu, že u jedné osoby bude k ochraně práv v řízení před soudem zástupce zapotřebí, u jiné osoby to nutné nebude.

V daném případě bylo správní rozhodnutí doručeno stěžovateli dne 28. 4. 2003. Podle § 32 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., se zde uplatní 15-denní lhůta pro podání žaloby. Žaloba byla podána osobně dne 7. 5. 2003. Jelikož v žalobě požádal stěžovatel o ustanovení zástupce, neběží lhůta pro podání návrhu na zahájení řízení a žalobce tak měl ještě šest dnů na rozšíření žalobních bodů, které mohl využít ustanovený právní zástupce. Stěžovatel dále ve své replice k vyjádření žalovaného ze dne 19. 9. 2003 požaduje nařízení jednání; v jeho průběhu může potřebovat pomoc právního zástupce.

Z výše uvedených důvodů Městský soud v Praze nesprávně posoudil právní otázku, jestliže posuzoval nutnost ustanovení zástupce pro ochranu práv stěžovatele jen na základě formální bezvadnosti žaloby.

Uvedené usnesení je nezákonné ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a Nejvyšší správní soud je proto zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 19. ledna 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu